

1452

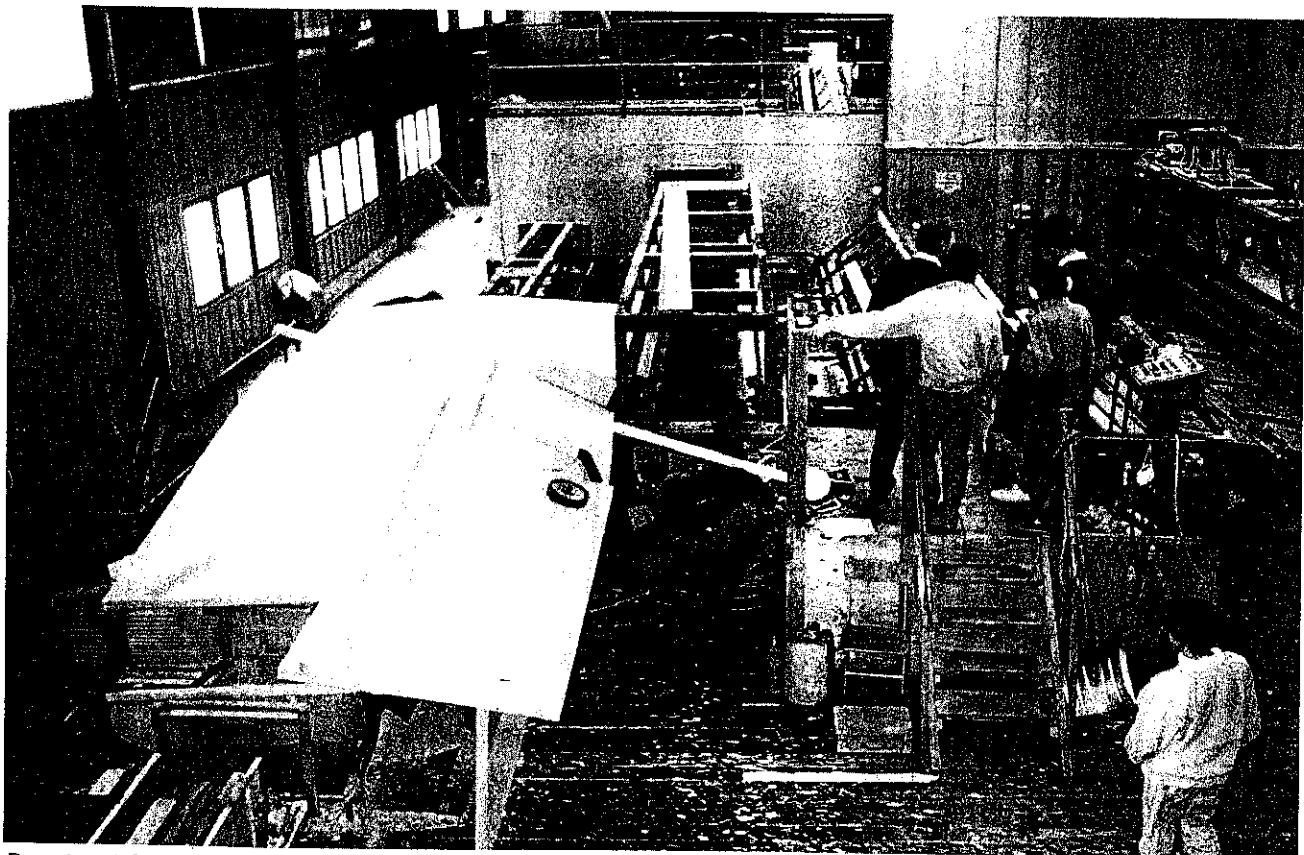
Bullerdämpning i sågverk

Undersökningar har visat att arbetare inom sågverks- och träindustri är drabbade av buller i större utsträckning än personal inom andra branscher.

I det här beskrivna projektet har man använt en systematisk och praktiskt orienterad arbetsmetod för att dämpa buller i sågverksmiljöer. Ett tiotal skyddsingenjörer och ett halvdussin reparatörer och snickare utbildades i att analysera och åtgärda buller i sådana miljöer.

Över femtiotalet arbetsplatser blev föremål för åtgärder och för ytterligare ett trettiotal var åtgärder planerade när projektet avslutades.

Metoden som användes är allmänt gångbar när man vill prova ut och genomföra bullerdämpande åtgärder i industrimiljöer.

Provisorisk dämpning av ett kantverk med hjälp av fasadskivor av mineralull. Kantarens arbetsplats är på plattformen t h där gruppen står.

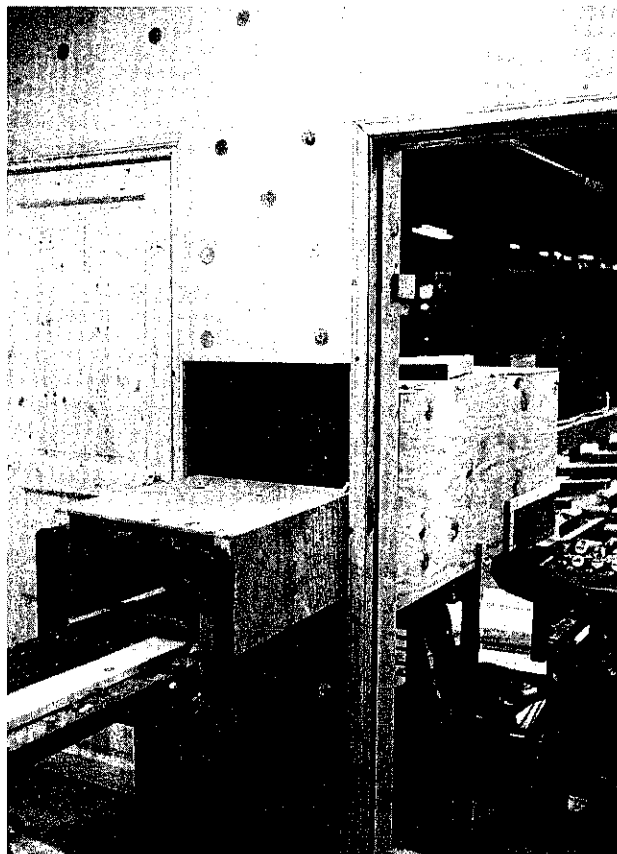
BAKGRUND

Buller har sedan länge varit en dominerande arbetsmiljöfaktor vid sågverken. Undersökningar av hörselskador har visat att arbetare inom sågverks- och träindustri är drabbade i större utsträckning än personal inom andra branscher. Vill man arbeta med bullerdämpning inom industrin, är ett sågverk eller en träindustri därför en krävande men också tack-sam miljö att verka i.

För skyddsingenjören har det emellertid många gånger visat sig svårt att på ett riktigt och systematisk sätt analysera och åtgärda bullret på en arbetsplats. För att en insats inte ska stanna vid en ytlig kartläggning fordras ett engagemang som är litet utöver det vanliga, god kunskap om produktionsprocessen och tilltro till möjligheten att ha framgång.

Ett mycket bra sätt att komma tillrätta med problemen är att företa några enkla experiment. Dels läggs det hela på en mindre prestige-bunden nivå, dels kan kostnaderna i detta inledande skede hållas nere, dels behöver man antagligen inte störa produktionen i någon större omfattning.

Flera av de lösningar som har kommit fram i det här beskrivna projektet har först utprovats i enkla experiment. Det är viktigt att poängtera detta, där-

En befintlig inbyggnad av en hyvel fick följande kompletteringar: invändiga absorbenter, ljudfällor vid in- och utmatningsöppningar samt nya dörrar.

för att bullerdämpning inte enbart är en fråga om att känna till de rent akustiska förutsättningarna och finna adekvata tekniska lösningar. Det är också en fråga om att tillägna sig en arbetsmetodik, där man genom att pröva sig fram steg för steg kan lyfta åt sidan de bullerridåer som från början ofta helt tycks skymma problemets lösning.

INLEDANDE INFORMATIONSDAGAR

Inbjudan att delta i en eftermiddags information om projektet gick ursprungligen till ett sextiotal sågverk med tillhörande företagsvårdcentraler (FVC) i Småland/Västergötland. Bland dessa visade sig ett tiotal vara intresserade att delta. Själva upptakten utgjordes av två utbildningsdagar där skyddsombud, produktionstekniker, reparatörer och skyddsingenjörer var representerade.

Utbildningen hölls i direkt anslutning till ett av de två referenssågverken, vilket gav möjlighet att redan från början, med en konkret demonstration i autentisk miljö, väcka deltagarnas intresse för och insikt i den systematiska bullerdämpningens möjligheter och metoder.

Grundtanken med informationsdagarna var dels att överföra grundläggande kunskap, dels att genom praktisk demonstration inne i referenssågverket, bryta den tveksamhet och det motstånd som kan finnas inför att ge sig i kast med något som man inte riktigt tror sig om att behärska. Dessutom förbereddes deltagarna att till den uppföljande träffen göra något i det "egna" sågverket, vilket de då kunde redovisa. Det behövde inte vara något märkvärdigt eller ens vällyckat. Huvudsaken var att de visat sig beredda att i praktiken försöka omsätta vad de varit med om under informationsdagarna.

UPPFÖLJANDE TRÄFFAR

Efter de inledande informationsdagarna har vi haft åtta uppföljande träffar med i allmänhet fyra till sex veckors mellanrum. Träffarna har förlagts till något av referenssågverken (eller på särskilt önskemål från någon av deltagarna i gruppen till ett av de övriga sågverken). Normalt har de omfattat en dag.

I medeltal har 15 personer deltagit, representerande i genomsnitt fem sågverk och åtta FVC. Via sina skyddsingenjörer har totalt 13 sågverk varit representerade.

Deltagarna har delats in i två till tre grupper, vilka svarat för var sin arbetsplats. Vid en första träff har man bekantat sig med arbetsplatsen och analyserat uppläggnings av produktionen och aktuella bullerkällor.

Vid en följande träff har man sedan experimentellt prövat olika dämpningsåtgärder för att slutligen föreslå vissa åtgärder.

Till nästa träff har de projektansvariga gått igenom lämpliga anordningar med sågverkets ledning och berörd personal. Referensföretagets mycket duktige reparatör har sedan, ibland med hjälp av företagets snickare, kunnat omsätta de framlagda förslagen till permanenta åtgärder. Vid en avslutande träff har man sedan kunna studera slutliga arrangemang och de resultat som dessa medfört. Därefter har man övergått till en annan uppsättning arbetsplatser.

För att utföra de permanenta anordningarna har man försökt att ta vara på produktionsuppehåll i samband med helger och semestrar. En komplikation därvidlag kan vara att sådana uppehåll också utnyttjas för underhåll och reparationer, oftast utförda av samma personal som förutsätts arbeta med de bullerdämpande installationerna. En konflikt kan därvid uppstå mellan vad som bedöms var angeläget på kort sikt (reparationer) och de mer långsiktiga åtgärderna för arbetsmiljön. Det är därför viktigt att de senare inte ges så låg prioritering att de fortlöpande skjuts på framtiden.

Projektet kan till en del ses som en grundlig utbildning av en grupp skyddsingenjörer i ämnet systematisk bullerdämpning. Men detta skulle inte

fungera tillfredsställande om inte gruppen också innehåller ett antal sågverksoperatörer och reparatörer med ingående kännedom om förutsättningar och utrustning för produktionen. I diskussionerna inom gruppen är deras kunskap oersättlig.

PROJEKTETS ALLMÄNGILTIGHET

Den arbetsmetodik som har presenterats här, behöver inte begränsas enbart till bullerdämpning i sågverk. Den är allmänt gångbar när man vill utprova och genomföra bullerdämpande åtgärder i industri- miljö. Skyddsingenjören, som normalt har kontakt med ett flertal olika branscher, erhåller efter en tid ett synsätt som gör det möjligt att applicera det här arbetssättet också på många andra av de företag som en FVC normalt betjänar.

En serie artiklar om projektet finns i tidskriften *Sågverken*, nr 1-3, 5, 7, 8, 10-12/89.

RAPPORTEN

Bullerjakt i Småland, Sågverk bildar bullergrupp (13 sid) kan beställas hos Träteck, Box 5609, 114 86 Stockholm, tel 08-14 53 00.

Pris: 100 kronor.

1452

För innehållet i sammanfattningen svarar

Gunnar Eriksson

OPUS Akustik AB, Box 282, 891 01 Örnsköldsvik, tel 0660-641 54 och

Nils Lundborg

Träteck, Box 5609, 114 86 Stockholm, tel 08-14 53 00.

Pnr 87-1510 Buller (32) September 1991

Arbetsmiljöfonden

BESÖKSADRESS Olof Palmes Gata 31 PLAN 3
POSTADRESS Box 1122 111 81 STOCKHOLM
TELEFON 08-796 47 00 TELEFAX 08-791 85 90